HOOFDPUNTEN UIT DE TOESPRAAK VAN MARJANNE SINT VOOR DE PARTIJRAAD VAN DE PVDA OP 18 JUNI 1988 IN AMSTERDAM

1. Bewogen Beweging is over het geheel genomen positief ontvangen. Anders dan bij Schuivende Panelen zijn er weinig controversiële reacties of misverstanden zoals bij Politiek a la Carte. Inhoud en conclusies van het rapport mogen niet onverwacht of opzienbarend zijn voor wie de PvdA goed volgt, Bewogen Beweging is een belangrijk rapport door wat betekent voor het optreden van onze partij.

2. Bewogen Beweging bouwt voort op de ideeën van de jaren zestig over democratisering en zeggenschap. Bij het dragen van verantwoordelijkheid hoort onlosmakelijk het afleggen van verantwoording. Bewogen Beweging kiest voor de volgorde: decentralisatie door de positie van lagere overheden te versterken in plaats van uit te hollen (zoals nu gebeurt) - waarborgen van de toegankelijkheid, controleerbaarheid en het democratisch gehalte van instellingen en organisaties in het particulier initiatief - en pas dan -eventueel- overdracht van bevoegdheden aan die organisaties. Het gaat om samenspel, en dat vraagt een slagvaardige, sterke en verantwoordelijke overheid, opdat de voorwaarden worden gecreëerd waaronder mensen in staat zijn zelf de verantwoordelijkheid voor hun leven te dragen.

3. Daarmee is de benadering van het rapport een wezen lijke andere dan die van het CDA met zijn 'verantwoordelijke samenleving'. Dat is een concept dat van bovenaf aan mensen wordt opgedrongen - voornamelijk doordat de overheid in gebreke blijft bij het waarborgen van noodzakelijke voorzieningen. Het is ook een autoritair concept, waarin geen plaats is ingeruimd voor invloed van gebruikers en waarin niet is voorzien in een democratisch tegenwicht.

4. Wie bondgenoten zoekt, moet ze maken. Als wij dat uitgangspunt ernstig nemen, betekent dat een cultuurverandering in onze partij, een andere manier van politiek bedrijven. Door in samenspraak met groepen en organisaties buiten onze partij te proberen wat wij voorstaan, in praktijk te brengen. Door van hen iets te willen leren en aan hen iets over ons te leren. Door niet alleen eigen kring onze uitgangspunten te bespreken en in programma's vast te leggen. Het mag zo zijn dat wij dit al lang vinden. nu gaat het erom, daarmee ook iets te doen.

5. In die zin ligt het echte werk nog voor ons. Bewogen Beweging is geen eind- maar een beginpunt. Deze Partij raad is daarin van belang, omdat er voorstellen liggen die het kader aangeven voor verandering van de werkwijze van de partij. Wij willen

mensen op een bij deze tijd passende manier interesseren voor politieke activiteiten. Daarvoor is een verbreding van de basis voor die activiteiten nodig, anders resulteren onze inspanningen in een opeenstapeling van taken op de schouders van degenen die nu al actief zijn. Onze taak is tweeledig: meer partijgenoten betrekken bij de voorbereiding van onze inhoudelijke stellingname, en een
uiterste inspanning verrichten om het ledental van onze partij te vergroten. We hebben in de afgelopen jaren daarvoor de basis gelegd: door de reglementen en statuten op te schonen, door ervaringen op te doen met allerlei vormen van leden winnen. De komende tijd moeten we daarvan gebruik maken.

6. De positie van jongeren is daarbij van groot belang. Als jongeren de politiek de rug toekeren omdat zij menen daar niets meer van te verwachten te hebben, dan is dat een zorg voor de Partij van de Arbeid. Wij willen jongeren interesseren in linkse politiek, hen inspireren en vertrouwen geven in wat de politiek voor hen wil en kan doen. De afgelopen jaren hebben wij consequent tegenwicht gegeven tegen maatregelen die de positie van jongeren verslechteren: de aantasting van het minimum jeugdloon, van de uitkeringen, het gerommel met de studiefinanciering e.d. Onze manier van politiek bedrijven moet zo zijn, dat er ook voor jongeren iets van uitstraalt; en daarin heeft ook de JS een eigen verantwoordelijkheid. Als Bewogen Beweging in dat opzicht teleurstelt - ik deel die teleurstelling niet - dan hoor ik graag van de JS wat dan wel de aanpak zou moeten zijn.

7. In de eerste reacties op Bewogen Beweging is aan deze elementen van het rapport minder aandacht besteedt dan aan de politieke strategie. Dat is in het licht van wat er in Den Haag gaande is, verklaarbaar. Ik heb de laatste maanden bij het optreden van het kabinet onweerstaanbaar moeten denken aan een Amerikaanse soap opera: steeds een drama in ontwikkeling, een in volle gang en een dat zich naar het einde voortsleept. Al leen is er weinig te lachen bij het kijken naar wat brekebenen als Van Eekelen, Deetman, Van der Linden ervan terecht brengen. Een greep uit de laatste weken:

8. Studenten moeten zich vervoegen bij een particuliere bank - met hun eigen toekomstperspectieven als onderpand. Het collegegeld wordt opnieuw verhoogd. Nederland staat er al niet goed op als het gaat om de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor mensen uit alle lagen van de bevolking. Kinderen van ouders die niet genoeg geld hebben om de aanvul lende middelen te verschaffen, zitten straks met

een huizenhoge studieschuld. Hierdoor komt de toegankelijkheid nog meer in het gedrang.

9. De paspoortenaffaire wordt steeds duidelijker een brevet van onvermogen voor het hele kabinet. Privatisering is een sleutelwoord, maar de eerste de beste poging ertoe loopt volstrekt uit de hand. Er valt kennelijk veel te verbergen: de hoofdrol spelers moeten via een parlementaire enquête worden gedwongen tot het verschaffen van informatie.

10. Moeilijke beslissingen worden om de coalitie te redden maand na maand vooruit geschoven: ook nu nog kunnen CDA en VVD geen besluit nemen over de aanpak van de ziektekosten, en duurt de onzekerheid over de inkomensgevolgen voort. En intussen blijft de belangrijkste taakstelling liggen: het bestrijden van de werkloosheid, en wijst het kabinet met een beroep op een gebrek aan middelen elk serieus voorstel daaraan iets te doen, af.